สมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

Performance Competency of Community Development Volunteers in Phibun Mangsahan District, Ubon Ratchathani Province

[Received: January 5, 2025; Revised: January 25, 2025; Accepted: January 29, 2025]

นภพร กอเจริญยศ
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

อาริยา ป้องศิริ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Napaporn Korchareonyos
Master of Public Administration Program,
Development Administration,
Faculty of Liberal Arts,
Kalasin University

Ariya Pongsiri
Assistant Professor,
Department of Public Administration,
Faculty of Liberal Arts,
Kalasin University

CORRESPONDING AUTHOR
Ariya Pongsiri. Assistant Professor, Department of Public Administration, Faculty of Liberal Arts, Kalasin University, Thailand. Emai: Ariya.po@ksu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหารจังหวัดอุบลราชธานี และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาพัฒนาชุมชนของอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 257 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย การพัฒนา ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การบริหารจัดการ การให้คำปรึกษากับประชาชน การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง แก้ไขปัญหายาเสพติด วิธีการใหม่ๆในการพัฒนาชุมชน การส่งเสริมอาชีพ การประสานงาน การติดต่อสื่อสาร ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ การทำงานเป็นทีม การเพิ่มบทบาทในงานพัฒนาชุมชน การจัดกิจกรรมการร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน การกระตุ้นประชาชนรักในสถาบันหลักของชาติ ร่วมมือในการให้ข้อมูล อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง กล้าเสนอความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการคิด ปฏิบัติและประเมินผลในการพัฒนาชุมชน

คำสำคัญ: สมรรถนะ; การพัฒนาชุมชน; อาสาพัฒนาชุมชน

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of the performance competency of community development volunteers in Phibun Mangsahan district, Ubon Ratchathani province, and 2) study guidelines for developing the performance competency of community development volunteers in Phibun Mangsahan district, Ubon Ratchathani province. The sample consisted of 257 community development volunteers in Phibun Mangsahan district, Ubon Ratchathani province. The research instrument was questionnaire the performance competency of community development volunteers. Statistical analyses were performed using means, standard deviations, and content analysis. The research findings revealed that: 1) The performance competency of community development volunteers is overall at the high level. 2) Guidelines for developing the performance of community development volunteers include: Developing knowledge, skills and leadership characteristics, creativity, management, public consultation, establishing learning centers, driving the sufficiency economy, solving drug problems, new methods of community development, career promotion, coordination, communication, understanding of roles and responsibilities, teamwork, increasing roles in community development, organizing joint activities between the government, private sector and communities, encouraging people to love the main institutions of the nation, cooperating in providing information, conserving natural resources, following the principles of the sufficiency economy, daring to express opinions, participating in thinking, practicing and evaluating community development.

Keywords: Competency; Community Development; Community Development Volunteers

บทนำ

ในความเข้าใจของภาครัฐนั้นคิดว่าประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนชนบทของไทยยังคงล้าหลังด้อยการศึกษา มีฐานะยากจน ขาดแคลนปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการยังชีพ และขาดจิตสำนึกในการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นภาครัฐจึงต้องขับเคลื่อนนโยบายและทรัพยากร ตั้งแต่ทิศทางการพัฒนา วิธีการปฏิบัติงาน ความรู้ การบริหารจัดการ ฯลฯ เข้าไปสู่ชนบทในรูปแบบการพัฒนาจากบนสู่ล่าง (Top Down) ทั้งที่ในความเป็นจริงประชาชนส่วนใหญ่ในชนบทเป็นผู้มีความคิด องค์ความรู้ ประสบการณ์ จิตสำนึกในการพัฒนาชุมชนและสามารถพึ่งพาตนเองได้แล้วในระดับหนึ่ง การพัฒนาชุมชนตามแนวทางของภาครัฐในอดีตจึงไม่สามารถปฏิบัติได้ตามความประสงค์และขจัดปัญหาที่แท้จริงได้ หลายครั้งหลายคราวที่พบว่าความช่วยเหลือต่างๆ ที่รัฐบาลเป็นผู้คิดแทนและกำหนดทิศทางไว้แล้วนั้นเป็นไปอย่างสูญเปล่า เนื่องจากในการพัฒนาชุมชนใดชุมชนหนึ่งนั้นคนในชุมชนนั้นนั่นเองคือผู้ที่จะให้คำตอบได้ดีที่สุดว่าชุมชนชนบทมีปัญหาหรือสิ่งที่พึงประสงค์คืออะไร (ครรชิต พุทธโกษา, 2554) ดังนั้นการพัฒนาชุมชนจึงเป็นขบวนการในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนชนบทให้ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยที่คนในชุมชนเข้ามาร่วมมือในการปฏิบัติการและใช้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ร่วมกับภาครัฐ (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม, 2551) และมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ประชาชนในชุมชน ทุนของชุมชน เครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ยุทธศาสตร์หรือวิธีการพัฒนา ขบวนการพัฒนา การสนับสนุนช่วยเหลือจากรัฐบาล การบริหารและจัดการที่ดี นักพัฒนาชุมชน การประสานงาน ผลของการพัฒนา (สนธยา พลศรี, 2550) โดยเฉพาะการสนับสนุนช่วยเหลือจากภาครัฐด้วยการออกนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและมาตรฐานการใช้ชีวิตของราษฎรให้ทัดเทียมกัน โดยส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ การมีส่วนร่วม การจัดทำและการปฏิบัติให้เกิดประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ (Information) เพื่อนำมาใช้ยกระดับการศึกษา การวิจัยค้นคว้า การจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา รวมทั้งการจัดฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีพื้นฐานที่มั่นคง มีเสถียรภาพและแข็งแกร่งอย่างต่อเนื่องยาวนานผ่านกรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทยในการดำเนินการตามภารกิจดังกล่าว (กรมการพัฒนาชุมชน, 2559)

กรมการพัฒนาชุมชนมีบทบาทหน้าที่เชื่อมโยงภารกิจชุมชนเข้มแข็งในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาชุมชนไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้วตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่การพัฒนาให้ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนคนไทยมีความสุข การพัฒนาเศรษฐกิจต่อเนื่อง สังคมมีความเสมอภาคและมีความเป็นธรรมและทรัพยากรธรรมชาติมีความยั่งยืน (วุฒิทิชัย มีโชค, 2562) อย่างไรก็ตามหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญประการหนึ่งกรมการพัฒนาชุมชนคือการพัฒนาการเรียนรู้ของชาวชุมชนท้องถิ่น พัฒนากลุ่มองค์การ อาสาสมัครและผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงการมีครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งมั่นคง เศรษฐกิจมั่งคั่งและสิ่งแวดล้อมมีความยั่งยืน โดยใช้หลักความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถ

พึ่งตนเองและพึ่งพากันได้ในที่สุด และจากแนวคิดดังกล่าวกรมการพัฒนาชุมชนจึงได้เล็งเห็นความจำเป็นในการมีอาสาสมัครในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ด้วยความเชื่อว่าการจะพัฒนาชุมชนได้อย่างเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนอย่างเสียสละและเต็มใจด้วยการเป็นอาสาสมัครหรือที่เรียกว่าอาสาพัฒนาชุมชน เพื่อให้ชาวชุมชนมีโอกาส มีบทบาทและได้ร่วมกันในการพัฒนาชุมชนของตนเองมากยิ่งขึ้น จึงเป็นที่มาของโครงการ “อาสาพัฒนาชุมชน” (กรมการพัฒนาชุมชน, 2559)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 ถึงปัจจุบันตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยกำหนดให้มีอาสาพัฒนาชุมชน (อช.) ในระดับหมู่บ้าน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) ในระดับตำบล (กรมการพัฒนาชุมชน, 2559) โดยอาสาพัฒนาชุมชนที่ได้รับการคัดเลือก มีคุณสมบัติเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม มีความรู้ มีความสามารถ มีจิตใจที่เสียสละ มีความต้องการที่จะอุทิศตนเพื่อช่วยพัฒนาในหมู่บ้าน ตำบล โดยไม่ต้องชักชวน บังคับ และไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ อาสาพัฒนาชุมชนมี 2 ระดับ คือ ระดับหมู่บ้าน เรียกชื่อว่า อาสาพัฒนาชุมชน มีชื่อย่อว่า “(อช.)” คือ อาสาสมัครที่ได้รับการคัดเลือกจากเวทีประชาคมหมู่บ้าน ซึ่งเป็นประชาชนที่มีความต้องการเป็นผู้อุทิศตนในการปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวม มีจำนวนหมู่บ้านละ 4 คน ประกอบด้วยเพศหญิงและชายที่เป็นตัวแทนภายในหมู่บ้านอย่างละ 2 คน และในระดับตำบล เรียกชื่อว่า ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน มีชื่อย่อว่า “(ผู้นำ อช.)” ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากเวทีประชาคมให้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ และเป็นผู้ประสานงานอาสาพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านต่างๆ ภายในตำบลร่วมกับการทำหน้าที่ภายในหมู่บ้านที่ตนอาศัยอยู่ จะมีตัวแทนจำนวน 2 คนต่อหนึ่งตำบล ประกอบด้วยตัวแทนที่เป็นเพศหญิงและชายอย่างละ 1 คน ทั้งผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนและอาสาพัฒนาชุมชนจะเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงาน ซึ่งงานหลักๆ ก็คือ ทำหน้าที่กระตุ้นให้องค์กรประชาชนภายในหมู่บ้านได้รับรู้ถึงปัญหาของตนเองเพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง การกระตุ้นเตือนให้ชาวชุมชนท้องถิ่นรู้จักการพึ่งตนเองและเข้ามาให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนของตนเอง เริ่มต้นและส่งเสริมการปฏิบัติงานตามโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านที่วางแผนไว้ เป็นผู้เชื่อมต่อระหว่างองค์การภาคประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์การอื่น ๆ โดยกรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานหลักให้ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนและอาสาพัฒนาชุมชนใช้ในการปฏิบัติงาน คือจัดเก็บข้อมูล จัดทำแผนชุมชน จัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ส่งเสรมวิถีประชาธิปไตย ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาเด็ก ส่งเสริมอาชีพ และส่งเสริมทุนชุมชน โดยมีอาสาพัฒนาชุมชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงาน (กฤษณะพงศ์ หงส์ทะนี, 2559) รวมทั้งอาสาพัฒนาชุมชนของอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย 14 ตำบล 180 หมู่บ้าน มีผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในระดับตำบล จำนวน 26 คน และมีอาสาพัฒนาชุมชนในระดับหมู่บ้าน จำนวน 720 คน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนและอาสาพัฒนาชุมชนนั้นนับเป็นบุคคลสำคัญของตำบลและหมู่บ้าน เพราะเป็นผู้ซึ่งที่จะเป็นแนวหน้าสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการให้บรรลุเป้าหมาย จากการกระตุ้นให้องค์การของภาคประชาชนรู้ปัญหา

ของหมู่บ้านเพื่อวางแผนในการแก้ปัญหา รวมทั้งกระตุ้นให้ประชาชนช่วยตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เป็นที่ปรึกษาให้กับกลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน องค์การภาคประชาชนและโครงการพัฒนาต่างๆ ส่งเสริมและให้ความช่วยเหลืองานพัฒนาชุมชน เป็นผู้ประสานงานระหว่างองค์การของประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามเวทีชาวบ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลหรือตามที่ภาครับมอบหมาย แต่พบว่าปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับอาสาพัฒนาชุมชนอำเภอพิบูลมังสาหารคือ อาสาพัฒนาชุมชนไม่มีค่าตอบแทน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนได้ค่าตอบแทนไตรมาสละ 400 บาท ซึ่งถือว่าน้อยมากและในการปฏิบัติงานบางอย่างเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต้องออกค่าใช้จ่ายเองจึงอาจทำให้ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การมีข้อห้ามต้องไม่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้อจำกัดในการที่จะได้คนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการปฏิบัติงานและทำให้ขาดแรงจูงใจในการสมัครเป็นอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ผู้ที่ต้องการมาเป็นอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนบางส่วนต้องการใช้ตำแหน่งนี้เพื่อเป็นบันไดไปสู่การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบล และเมื่อได้ตำแหน่งดังกล่าวนี้แล้วก็จะลาออกจากการเป็นอาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง (ภคิน ศรีวงศ์, 2567) ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนอำเภอพิบูลมังสาหารโดยเฉพาะในเรื่องของสมรรถนะ

สมรรถนะเป็นคุณสมบัติของบุคคลที่แสดงออกมาทางพฤติกรรมที่ส่งผลให้บุคคลดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2557) สมรรถนะจึงมีความจำเป็นต่อการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติงานและหน่วยงาน ซึ่งจะช่วยในการคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณสมบัติที่เพียบพร้อมทั้งองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญและความสามารถ รวมไปจนถึงจนการปฏิบัติที่เหมาะสมกับงานเพื่อการดำเนินงานให้บรรลุผลตามความต้องการที่แท้จริงของหน่วยงาน ช่วยให้บุคลากรได้ทราบถึงระดับความสามารถของตนเองว่าอยู่ในระดับใดและจะต้องพัฒนาในเรื่องใดซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาตนเองมากขึ้น (อรัญ โสตถิพันธุ์, 2550) สมรรถนะถูกแบ่งออกเป็นสมรถนะหลัก (Core Competency) ซึ่งเป็นสมรรถนะที่บุคลากรจำเป็นต้องมีและเป็นสมรรถนะที่สะท้อนถึงวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน ถัดมาคือสมรรถนะบริหาร (Professional Competency) เป็นความสามารถตามบทบาทหน้าที่ และสมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competency) ซึ่งเป็นสมรรถนะที่บุคลากรต้องมีในตำแหน่งงานนั้นๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ดี (นิสดารก์ เวชยานนท์, 2550) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนอำเภอพิบูลมังสาหาร

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อทราบถึงแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากอำเภอพิบูลมังสาหารเป็นอำเภอที่เก่าแก่ มีความอุดมสมบูรณ์ติดกับลำน้ำมูลและเขื่อนสิรินธร มีความเจริญและเป็นเส้นทางผ่านหรือประตูสู่อินโดจีน ประกอบกับมีกลุ่มผู้นำและองค์การภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งสามารถเป็นต้นแบบในการดำเนินงานและพัฒนาชุมชนด้านต่างๆ ของจังหวัดอุบลราชธานี และได้รับรางวัลพัฒนาชุมชนอุบลราชธานีหน่วยงานต้นแบบประจำปีพ.ศ. 2564 รวมทั้งรางวัลความเข้มแข็งตามหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงระดับจังหวัดในปีพ.ศ. 2567 อีกทั้งยังมีพัฒนาการอำเภอที่เห็นความสำคัญในการศึกษาและพัฒนาอาสาพัฒนาชุมชนในพื้นที่ จึงเห็นควรที่จะเลือกอำเภอพิบูลมังสาหารเป็นพื้นที่ในการวิจัย เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาวางแผน ปรับปรุง แก้ไขปัญหาของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมสนับสนุนอาสาพัฒนาชุมชน สามารถปฏิบัติงานได้ตามบทบาทหน้าที่ ขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาชุมชนอันจะสามารถพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้า แก้ไขปัญหาชุมชนและสามารถพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

ดนัย เทียนพุฒ (2543) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึงกลุ่มของความสามารถในตัวซึ่งกำหนดพฤติกรรมของบุคคล เพื่อให้ลุล่วงถึงความปรารถนาของงานใต้สภาพแวดล้อมองค์กรและทำให้บรรลุสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548) สมรรถนะ หมายถึง คุณสมบัติเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีศักยภาพในการทำงานได้โดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2557) สมรรถนะ หมายถึง คุณสมบัติที่แสดงออกมาในเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่ง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) ที่เกี่ยวข้องกัน สามารถวัดและสังเกตเห็น ได้ อาจเกิดจากพรสวรรค์หรือการเสริมสร้างขึ้นโดยผ่านการทำงาน การอบรมสัมมนาและการพัฒนาตนเอง

สรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะความสามารถของบุคคลที่แสดงออกมาในเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลให้บุคคลปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์ที่กำหนดขององค์กรหรือสูงกว่ามาตรฐาน คุณลักษณะเหล่านี้ ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) ที่สามารถวัดและสังเกตเห็นได้ อาจเกิดจากพรสวรรค์หรือการเสริมสร้างขึ้นโดยผ่านการปฏิบัติงานและการฝึกอบรมพัฒนา

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

สนธยา พลศรี (2547) การพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการพัฒนาคนในชุมชนให้มีศักยภาพ และร่วมมือกันปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชนตามแผนงานที่กำหนดไว้ โดยอาศัยทั้งพลังของชุมชนเองและการส่งเสริมสนับสนุนจากภายนอกชุมชน

นิรันดร จงวุฒิเวศย์ (2550) การพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการให้การศึกษาเพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนและช่วยตนเองได้ (Self-help) ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Organizational Process) กับกระบวนการกระตุ้นความคิด สร้างจิตสำนึก จึงเป็นการพัฒนาคนให้ถึงพร้อมในทุกด้าน

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม (2551) การพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ และใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชนสูงสุด

สรุปว่าการพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการพัฒนาคนในชุมชนให้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นอย่างมีศักยภาพและสามารถพึ่งตนเองได้ โดยอาศัยทั้งพลังของชุมชนเองและการส่งเสริมสนับสนุนจากภายนอกชุมชนด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ และใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชนสูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับอาสาพัฒนาชุมชน

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ.2547 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2552 (ฉบับที่ 2) และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) ปี 2555 รองรับการปฏิบัติงานกำหนดให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้คัดเลือกอาสาพัฒนาชุมชน (อช.) อย่างต่ำหมู่บ้านละ 4 คน เป็นชายและหญิงในจำนวนใกล้เคียงกันและให้องค์การบริหารส่วนตำบลประชุมอาสาพัฒนาชุมชนทุกหมู่บ้านในตำบลเพื่อคัดเลือกผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) ตำบลละ 2 คน เป็นหญิง 1 คน ชาย 1 คน โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง และผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ออกคำสั่ง อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปี และเมื่อครบวาระแล้วมีสิทธิได้รับคัดเลือกต่อไปได้อีก

สมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการมีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะในการปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ตามเกณฑ์และเกิดผลลัพธ์ที่น่าพึงพอใจ มีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

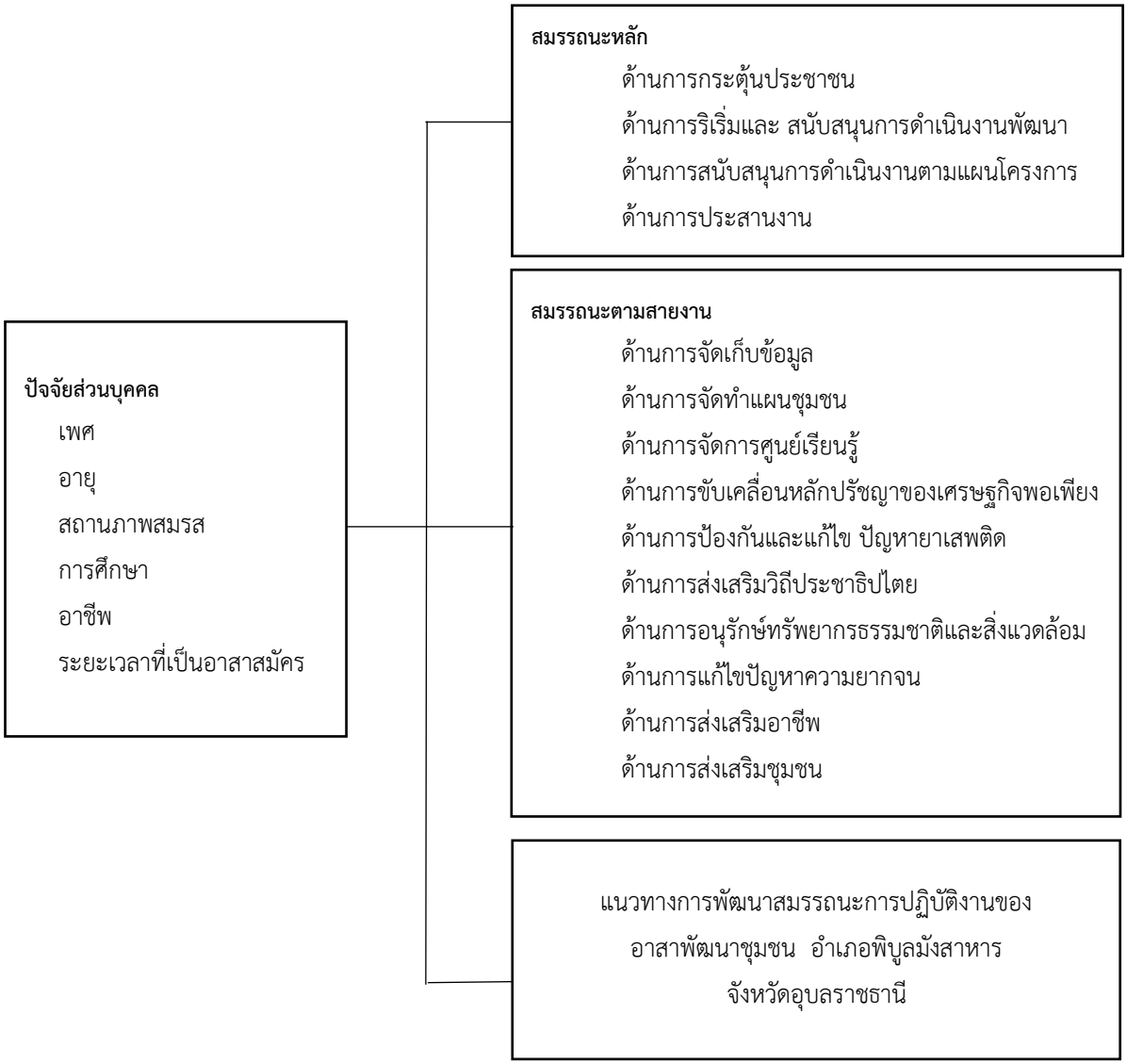
1. ด้านการกระตุ้นประชาชน หมายถึง การที่อาสาพัฒนาชุมชนมีสมรรถนะที่เต็มไปด้วยความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ ในการกระตุ้นประชาชน คณะกรรมการหมู่บ้านและอาสาสมัครอื่นๆ ให้ความสำคัญในการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.2ค) ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน กระตุ้นประชาชนให้ข้อมูลที่เป็นความจริง ในการจัดเก็บข้อมูล จปฐ.และข้อมูล กชช.2ค กระตุ้นประชาชนให้ความสำคัญต่อข้อมูล จปฐ. และข้อมูล กชช.2ค ในการนำข้อมูลไปใช้ ในการวางแผนการพัฒนาหมู่บ้าน กระตุ้นประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน กระตุ้นให้ประชาชนวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อการจัดทำแผนชุมชน กระตุ้นให้ประชาชนร่วมกันจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ จูงใจให้ดำเนินชีวิตโดยใช้

เศรษฐกิจพอเพียง กระตุ้นให้ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กระตุ้นให้เห็นความสำคัญในการใช้สิทธิเลือกตั้ง สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน และกระตุ้นผู้นำชุมชนให้เห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจนตามข้อมูล จปฐ.

2. ด้านการริเริ่มและสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนา หมายถึง การที่อาสาพัฒนาชุมชนมีสมรรถนะที่เต็มไปด้วยความรู้ ทักษะและคุณลักษณะการคิดริเริ่มงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน เช่น ความรู้ในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน การส่งเสริม สนับสนุน และเป็นที่ปรึกษาแก่กลุ่มเยาวชน การส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต เพื่อเป็นสวัสดิการกลุ่มที่เป็นประโยชน์แก่หมู่บ้าน การมีความรู้ในการถอดบทเรียนการจัดการความรู้ การเป็นสมาชิกหรือเป็นกรรมการกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ ในชุมชน การมีความรู้ทักษะ ในการจัดตั้งเครือข่ายองค์กรชุมชนต่างๆ ในหมู่บ้าน การช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาของหมู่บ้าน การมีงบประมาณสำหรับการดำเนินงานพัฒนาเป็นของตนเอง การจัดทำแผนปฏิบัติการ และการส่งเสริมสนับสนุน ความรู้ เทคนิค วิธีการ ดำเนินงานพัฒนาใหม่ๆ

3. ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนโครงการ หมายถึง การที่อาสาพัฒนาชุมชนมีสมรรถนะที่เต็มไปด้วยความรู้ ทักษะและคุณลักษณะในการสนับสนุนเรื่องแผนงานโครงการ การสร้างการเรียนรู้ให้ประชาชนรับรู้ถึงความสำคัญและประโยชน์ของแผนชุมชน การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรม/โครงการของชุมชน เช่น ช่วยเหลือสนับสนุน การจัดเวทีประชาชนการประสานแผนชุมชน กับหน่วยงานอื่นๆ การดำเนินงานตามแผนงานของให้ตรงตามความต้องการของประชาชน การดำเนินโครงการเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด การจัดสรรงบประมาณเพียงพอในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรม/โครงการต่างๆ ในการพัฒนาชุมชน การประชาสัมพันธ์กิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน และการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานแผนงานโครงการ

4. ด้านการประสานงาน หมายถึง การที่อาสาพัฒนาชุมชนมีสมรรถนะที่เต็มไปด้วยความรู้ ทักษะและคุณลักษณะในการประสานงานกิจกรรมการพัฒนาระหว่างหมู่บ้านกับหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน การดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายด้วยความชัดเจน การประสานงานระหว่างอาสาพัฒนาชุมชนด้วยกันในหมู่บ้าน การประสานงานกับผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) การติดต่อ ประสานงานกับภาคีการพัฒนาอื่นๆ ในการดำเนินงานพัฒนาของหมู่บ้านร่วมกัน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) การประสานเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีความรู้ ทักษะการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อต่างๆ เช่น การประกาศเสียงตามสาย การจัดการวิทยุ การพบปะกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และการพัฒนาการสร้างความรู้ ทักษะและคุณลักษณะในการติดต่อประสานงานของอาสาพัฒนาชุมชน

ภาพที่ 1 : กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง สมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ อาสาพัฒนาชุมชนของอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 180 หมู่บ้านๆ ละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 720 คน (ภคิน ศรีวงศ์, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาพัฒนาชุมชนของอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 257 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ (Yamane, 1973) จากนั้นสุ่มตามสัดส่วน และสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถามระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะหลัก และสมรรถนะตามสายงาน ตอนที่ 3 แบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายเปิดข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เครื่องมือถูกนำไปตรวจสอบโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องโดยรวมเฉลี่ยทั้งฉบับ 0.74

การเก็บรวมรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) นำหนังสือรับรองไปให้กับพัฒนาการอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3) นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 4) ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของแบบสอบถามทุกชุดภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ตามแบบสอบถาม ดังนี้

1. ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

2. ส่วนที่ 2 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแปลความของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของบุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งประกอบด้วยการจัดระเบียบข้อมูล การแสดงข้อมูลและการสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะหลักการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะหลักการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

องค์ประกอบสมรรถนะหลักการปฏิบัติงาน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการกระตุ้นประชาชน	4.15	.73	มาก
2. ด้านการริเริ่มและสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนา	4.07	.77	มาก
3. ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนโครงการ	4.11	.82	มาก
4. ด้านการประสานงาน	4.20	.68	มาก
โดยรวม	**4.13**	**.75**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่าสมรรถนะหลักการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.13, S.D. = .75) และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านการประสานงาน อยู่ในระดับสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.20, S.D. = .68) รองลงมาคือด้านการกระตุ้นประชาชน ($\overline{X}$ = 4.15, S.D. = .73) และด้านการสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนโครงการ ($\overline{X}$ = 4.11, S.D. = .82) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะตามสายงานการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะตามสายงานการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

องค์ประกอบสมรรถนะตามสายงานการปฏิบัติงาน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการจัดเก็บข้อมูล	4.55	.83	มากที่สุด
2. ด้านการจัดทำแผนชุมชน	4.34	.85	มาก
3. ด้านการจัดการศูนย์เรียนรู้	4.26	.90	มาก
4. ด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.42	.82	มาก
5. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	3.98	.78	มาก
6. ด้านการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย	4.18	.82	มาก
7. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.23	.80	มาก
8. ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน	4.48	.92	มาก
9. ด้านการส่งเสริมอาชีพ	4.61	.84	มากที่สุด
10. ด้านการส่งเสริมชุมชน	4.39	.89	มาก
โดยรวม	**4.34**	**.86**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่าสมรรถนะตามสายงานการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.34, S.D. = .86) และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมอาชีพ อยู่ในระดับสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.61, S.D. = .84) รองลงมาคือด้านการจัดเก็บข้อมูล ($\overline{X}$ = 4.55, S.D. = .83) และด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ($\overline{X}$ = 4.48, S.D. = .92) ตามลำดับ สำหรับด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับต่ำสุด ($\overline{X}$ = 3.98, S.D. = .78)

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

1. ด้านการกระตุ้นประชาชน แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานด้านการกระตุ้นประชาชนของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี มีดังนี้

1.1 ภาครัฐควรมีมาตรการหรือแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาสมรรถนะด้านการกระตุ้นประชาชนของอาสาพัฒนาชุมชน และการมีภาวะผู้นำ

1.2 อาสาพัฒนาชุมชนควรพัฒนาสมรรถนะในด้านการกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนมีความรักสถาบันสำคัญของชาติอันได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์

1.3 ควรพัฒนาสมรรถนะอาสาพัฒนาชุมชนในด้านการกระตุ้นปลูกฝังจิตสำนึกในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การมีจิตอาสาและจิตสาธารณะให้กับพี่น้องประชาชน

1.4 ควรพัฒนาสมรรถนะในด้านการกระตุ้นประชาชนในการให้ความสำคัญในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน

1.5 ควรพัฒนาสมรรถนะในด้านการกระตุ้นประชาชนให้มีจิตสำนึกให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านชุมชน โดยการร่วมกันปลูกต้นไม้ และช่วยกันรักษาความสะอาดสถานที่ท่องเที่ยว

1.6 ควรพัฒนาสมรรถนะในด้านการกระตุ้นประชาชนในการโน้มน้าวให้ประชาชนรู้ถึงการช่วยเหลือตัวเองโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

2. ด้านการริเริ่มและสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนา แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานด้านการริเริ่มและสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี มีดังนี้

2.1 ภาครัฐควรพัฒนาอาสาพัฒนาชุมชนในด้านความรู้ ความคิดริเริ่มและการออกแบบงานเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน

2.2 ควรพัฒนาด้วยการส่งเสริมบทบาทให้ทัดเทียมผู้นำชุมชนทางด้านปกครองพื้นที่หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีสิทธิหรือเสนอความคิดเห็นในด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

2.3 ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาสมรรถนะของอาสาพัฒนาชุมชนสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมและสวัสดิการเพื่อสร้างขวัญกำลังใจอย่างเป็นรูปธรรม

2.4 ควรพัฒนาทักษะและคุณลักษณะอาสาพัฒนาชุมชนในการส่งเสริมสนับสนุนและเป็นที่ปรึกษาให้กับกลุ่มเยาวชนในชุมชน

2.5 ควรพัฒนาความคิดริเริ่มในงานการพัฒนาชุมชน การดำเนินงานพัฒนางานของอาสาพัฒนาชุมชนแต่ละชุมชนนั้นว่าจะดำเนินแผนงานอย่างไรในแต่ละหมวดที่ได้รับมอบหมาย

2.6 ควรพัฒนาความคิดริเริ่มในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ การใช้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์

2.7 ควรพัฒนาการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน การดำเนินงานในการจัดทำแผนชุมชน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

2.8 ควรพัฒนาความคิดริเริ่มด้วยการจุดประกายให้ชาวบ้านมีความคิดสนับสนุนในการเสนอความคิดเห็นแลกเปลี่ยน

3. ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนโครงการ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนโครงการของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี มีดังนี้

3.1 ควรให้โอกาสอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมิน การดำเนินงานตามแผนโครงการในงานพัฒนาชุมชน เนื่องจากปัจจุบันบทบาทหน้าที่หลักในการสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนโครงการคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และฝ่ายปกครองซึ่งก็คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และในหลายโอกาส อช. และผู้นำ อช. ไม่ได้รับเชิญหรือแจ้งให้เข้าร่วมการดำเนินงานตามแผนโครงการ

3.2 ควรเน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการตามแผน โดยบูรณาการทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคประชาชนมาให้การสนับสนุน

3.3 เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนควรให้การส่งเสริมอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในด้านความรู้ เทคนิคและวิธีการในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนใหม่ๆ จากเพื่อการพัฒนาสมรรถนะที่ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ

3.4 อาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนควรพัฒนาการทักษะในด้านการให้ความรู้และการส่งเสริมอาชีพ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการตามแผนงานชุมชน

3.5 อาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนควรพัฒนาในด้านการให้คำปรึกษาและให้ความรู้เพื่อ ผลักดันให้ชุมชนมีอาชีพสนับสนุนให้สำเร็จตามโครงการ

3.6 ควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่ได้ร่วมงาน และร่วมแผนงานจัดทำและขับเคลื่อนแผนชุมชน

4. ด้านการประสานงาน แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานด้านการประสานงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี มีดังนี้

4.1 ภาครัฐควรพัฒนาความรู้ ทักษะและคุณลักษณะแก่อาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการประสานงานกับภาครัฐและภาคเอกชนเรื่องการพัฒนาชุมชนกับประชาชนในชุมชน โดยให้คำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่โดยการสื่อสารทางออนไลน์

4.2 ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการสนับสนุนภาคีเครือข่ายเพื่อให้เกิดการประสานงานและมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

4.3 ภาครัฐควรส่งเสริมด้วยการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การปฏิบัติงานและการประสานงานที่มีคุณภาพ

4.4 ภาครัฐควรแสวงหางบประมาณในการพัฒนาบุคลากรอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง

4.5 ภาครัฐควรส่งเสริมให้อาสาพัฒนาชุมชนได้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในเครือข่ายภาคีนั้นๆ ที่ต้องประสานงานด้วย

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผล

1. สมรรถนะหลักการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการประสานงาน อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือด้านการกระตุ้นประชาชนและด้านการสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนโครงการ ตามลำดับ และสมรรถนะตามสายงานการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการส่งเสริมอาชีพ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือด้านการจัดเก็บข้อมูล และด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ตามลำดับ สำหรับด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับต่ำสุด

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ได้แก่ การมีภาวะผู้นำการพัฒนาความรู้ ทักษะและคุณลักษณะของอาสาพัฒนาชุมชนในการการกระตุ้นประชาชนให้มีความรักในสถาบัน การให้ความสำคัญในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน การเพิ่มบทบาทในงานพัฒนาชุมชน การเพิ่มงบประมาณในการพัฒนาสมารถนะ การดำเนินกิจกรรมและสวัสดิการเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ การพัฒนาทักษะในการเป็นที่ปรึกษาให้กับกลุ่มเยาวชน การพัฒนาความคิดริเริ่มในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชน การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ การดำเนินงานจัดทำแผนชุมชน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล การส่งเสริมประชาชนในการเสนอความคิดเห็น การให้ความรู้และการมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ ปฏิบัติและประเมินการดำเนินงานตามแผนโครงการในงานพัฒนาชุมชน การส่งเสริมความรู้เทคนิคและวิธีการใหม่ๆ เกี่ยวกับแผนโครงการและการดำเนินงานพัฒนาชุมชน การส่งเสริมทักษะในด้านการให้ความรู้ คำปรึกษาในการส่งเสริมอาชีพ การให้ความรู้ พัฒนาทักษะและคุณลักษณะในการประสานงาน การติดต่อสื่อสาร ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ การทำงานเป็นทีม การจัดกิจกรรมการร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน และการส่งเสริมการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผล

1. ระดับสมรรถนะหลักของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสมรรถนะหลักเป็นพฤติกรรมที่ดีที่ทุกคนในองค์กรต้องแสดงออกมาเพื่อแสดงถึงวัฒนธรรมและหลักนิยมขององค์กร หรืองานที่ตนเองรับผิดชอบ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่งผลให้อาสาสมัครพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี มีพฤติกรรมที่แสดงออกมาถึงสมรรถนะหลักที่ชัดเจน ทั้งในด้านการกระตุ้นประชาชน ด้านการริเริ่มและสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนา ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนโครงการ และด้านการประสานงาน ล้วนแล้วแต่มีผลการศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของกฤษณะพงศ์ หงส์ทะนี (2559) ที่พบว่าการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่า อาสาสมัครพัฒนาชุมชนอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ควรยึดมั่นในหลักความถูกต้องของกฎหมาย คุณธรรมและจริยธรรมด้วย เนื่องจากเป็นหลักการพื้นฐานในการปฏิบัติงานสำหรับทุกองค์กร และสอดคล้องกับผลการศึกษาของผกาสรณ์ ศรีสว่างวงศ์ และอาริยา ป้องศิริ (2567) พบว่า ด้านการประสานงาน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากอาสาพัฒนาชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีจิตอาสา และมีความตั้งใจที่ดีในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นอาสาสมัครพัฒนาชุมชน

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ได้แก่ การมีภาวะผู้นำ การพัฒนาความรู้ ทักษะและคุณลักษณะของอาสาพัฒนาชุมชนในการการกระตุ้นประชาชนให้มีความรักในสถาบัน การให้ความสำคัญในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน การเพิ่มบทบาทในงานพัฒนาชุมชน การเพิ่มงบประมาณในการพัฒนาสมรรถนะ การดำเนินกิจกรรมและสวัสดิการเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ การพัฒนาทักษะในการเป็นที่ปรึกษาให้กับกลุ่มเยาวชน การพัฒนาความคิดริเริ่มในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชน การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ การดำเนินงานจัดทำแผนชุมชน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล การส่งเสริมประชาชนในการเสนอความคิดเห็น การให้ความรู้และการมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ ปฏิบัติและประเมินการดำเนินงานตามแผนโครงการในงานพัฒนาชุมชน การส่งเสริมความรู้เทคนิคและวิธีการใหม่ๆ เกี่ยวกับแผนโครงการและการดำเนินงานพัฒนาชุมชน การส่งเสริมทักษะในด้านการให้ความรู้ คำปรึกษาในการส่งเสริมอาชีพ การให้ความรู้ พัฒนาทักษะและคุณลักษณะในการประสานงาน การติดต่อสื่อสาร ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ การทำงานเป็นทีม การจัดกิจกรรมการร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน และการส่งเสริมการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนคือภาครัฐที่จะต้องส่งเสริม ด้วยการจัดฝึกอบรมและสัมมนาให้ความรู้และทักษะอาสาพัฒนาชุมชนในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการมีส่วน

ร่วมและการสนับสนุนทางด้านงบประมาณ ร่วมกับความต้องการในการพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดสมรรถนะอันพึงประสงค์ที่ประกอบด้วยความรู้ ทักษะและคุณลักษณะในบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของรัชนีภรณ์ คุปรัตน์ (2553) ที่พบว่า การพัฒนาความรู้ด้านการติดต่อสื่อสาร ความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำ ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของอาสาพัฒนาชุมชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และการศึกษาของกฤษณะพงศ์ หงส์ทะนี (2559) ที่พบว่า การสนับสนุนการจัดการศูนย์เรียนรู้ให้เกิดความเป็นรูปธรรม การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน การดำเนินงานในการจัดทำแผนชุมชน การส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การพัฒนาขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบอาศัยพึ่งพากันอย่างสมดุล เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด และการศึกษาของแพรวพรรณ พุกพันธ์ (2559) ที่พบว่า การส่งเสริมให้อาสาพัฒนาชุมชนสนับสนุนให้ประชาชนมีความรักต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ พระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งการมีส่วนร่วมในบทบาทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาบทบาทของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนและอาสาพัฒนาชุมชนอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ควรนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะหลักและสมรรถนะตามสายงานการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนไปพิจารณาเพื่อการปรับปรุงและต่อยอดสมรรถนะหลักและสมรรถนะตามสายงานการปฏิบัติงาน

2. พัฒนาชุมชนอำเภอพิบูลมังสาหารควรนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ที่ผ่านกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบไปใช้เพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

3. กระทรวงมหาดไทยและพัฒนาชุมชนอื่นๆ ควรนำผลการวิจัยเรื่องสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหารจังหวัดอุบลราชธานี ไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยในเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ที่เป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่ประกอบด้วยการศึกษาสภาพ การพัฒนาและการประเมิน เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของงานวิจัย

2. ควรมีการวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนทั่วทั้งประเทศ และนำผลการศึกษาที่ได้มาบูรณาการในการออกแบบการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนที่เหมาะสมกับประเทศไทย

3. ควรมีการวิจัยในเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ที่มีความครอบคลุมทั้งในเรื่องวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ดำเนินการ มาตรการ และตัวชี้วัดความสำเร็จ

4. ควรมีการวิจัยในเรื่องตัวชี้วัดปัจจัยความสำเร็จในการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนอย่างครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. (2559). คู่มือสนับสนุนการปฏิบัติงานผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.). กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

กฤษณะพงศ์ หงษ์ทะนี. (2559). *การปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด.* วิทยานิพนธ์รัฐศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ครรชิต พุทธโกษา. (2554). คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ดนัย เทียนพุฒ. (2543). *การบริหารทรัพยากรบุคคลในทศวรรษหน้า*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2549). การจัดการความรู้สู่การพัฒนาที่ยังยืน. *วารสารพัฒนาชุมชน.* 2(2), 36-56.

นิสดารก์ เวชยานนท์. (2550*). Competency Model กับการประยุกต์ใช้ในองค์กรไทย.* กรุงเทพฯ: กราฟิกโกซิสเต็มส์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น.* กรุงเทพฯ: สุริวิยาสาส์น,

ผกาสรณ์ ศรีสว่างวงศ์ และอาริยา ป้องศิริ (2567). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารการบริหารปกครอง มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 13(1), 187-205.

แพรวพรรณ พุกพันธ์. (2559). *บทบาทของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี.* วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต ภาควิชาการพัฒนาชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. (2551). *การบริหารสังคม ศาสตร์แห่งศตวรรษเพื่อสังคมไทยและสังคมโลก*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.

ภคิน ศรีวงศ์. (2567, 18 พฤษภาคม 2567*). สภาพปัญหาของอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี.* (นภพร กอเจริญยศ, ผู้สัมภาษณ์)

รัชนีภรณ์ คุปรัตน์. (2553). *การพัฒนาสมรรถนะของอาสาพัฒนาชุมชนในการพัฒนาชุมชนตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

วุฒิทิชัย มีโชค. (2552). *ภารกิจกรมการพัฒนาชุมชน.* กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.

สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน.* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

(2550). *เครือข่ายการเรียนรู้งานพัฒนาชุมชน.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

อรัญ โสตถิพันธุ์. (2550). *การประเมินขีดสมรรถนะของส่วนราชการระดับกรมและภูมิภาคสู่กระบวนการบริหารยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ.* กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2557). สมรรถนะสำคัญของผู้บริหารมืออาชีพ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,* 6(12), 165-184.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). *สมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย.* กรุงเทพฯ: พี.เอ. ลิฟวิ่ง.

Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: New York: Harper. & Row.